

Vold

Marianne S. Ryeng
psykologspesialist

1

RVTS Nord – Hvem er vi?

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (Nord)

Temaområder:

- Vold og overgrep
- Traumer og psykososial beredskap
- Flyktninghelse
- Forebygging av selvskading og selvmord

Tlf 777 54380 www.rvtsnord.no

2

Opptappingsplanen mot vold og overgrep (2017-2021)

- 12 hovedmål
- 88 tiltak
- 36 anmodningsvedtak
 - **Et samarbeidsprosjekt!**
- Handlingsplan mot voldtekt (2019-2022)
- Kommer ny nasjonal handlingsplan mot vold i nære relasjoner
- Oppfordring til kommunene om å lage kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner

3

VOLD

4

5

Definisjoner fra ulike instanser har ulike formål

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller å slutte å gjøre noe den vil»

(Per Isdal, 2000)

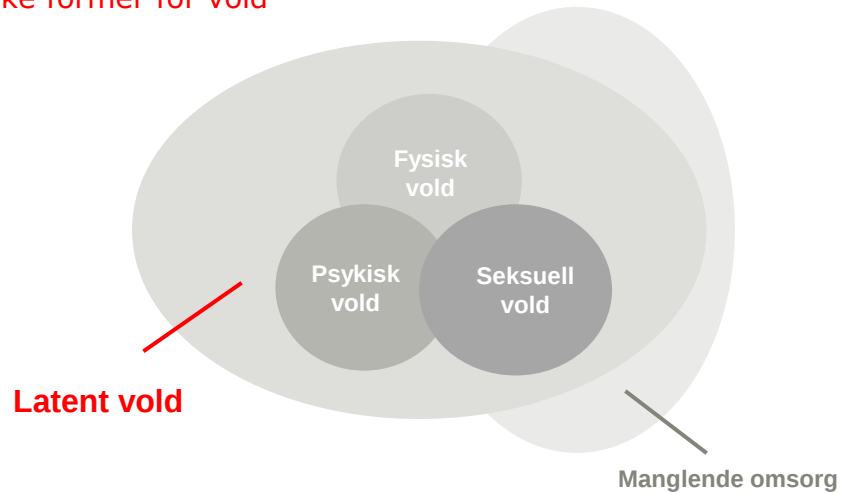
«Overgrep mot eldre er enkeltstående eller gjentatte handlinger, eller mangel på riktige handlinger, som forårsaker skade, nød eller lidelse for en eldre person. Overgrepene skjer i forhold der det er forventninger om tillit»

(WHO, The Toronto Declaration on the Global Prevention of Elder Abuse, 2002)

- Bred forståelse av nære relasjoner

6

Ulike former for vold

7

Voksne (generelt)

- 8,2 % kvinner og 1,9 % av menn har opplevd alvorlig partnervold (sparket, tatt kvelertak på, banket opp, slått med knyttneve/ gjenstander)
- 9,4 % av kvinner og 1-2 % av menn har opplevd voldtekt i løpet av livet

(NKVTS, 2014)

8

Barn (generelt)

- 6 % av elever på VGS
rapporterer om grov fysisk vold
fra en forelder.
(NOVA, 2016)
- 4,0 % jenter/kvinner og 1,5 %
gutter/menn har opplevd
seksuell omgang før fylte 13 år
(NKVTS, 2014)

9

RISIKOUTSATTE GRUPPER

10

Personer med psykiske lidelser eller ruslidelser

Personer med psykose eller ruslidelse

- 58,6 % av menn og 75 % av kvinnelige pasienter rapporterte mer enn én moderat til alvorlig hendelse i barneår (det var ikke forskjell på gruppene)
(Mørkved et al., 2017)

BUP-pasienter

- Rundt 60 % hadde vært utsatt for vold eller overgrep
(Reigstad et al., 2006)

11

Eldre

- 5,2 – 7,2 % av hjemmeboende eldre opplever overgrep og/eller omsorgssvikt **pr år**
(Sandmo et al., 2017)
- Studier tyder på at en stor andel eldre som er hjelpetrengende/ på institusjon opplever vold og overgrep
(Cooper et al., 2008)

12

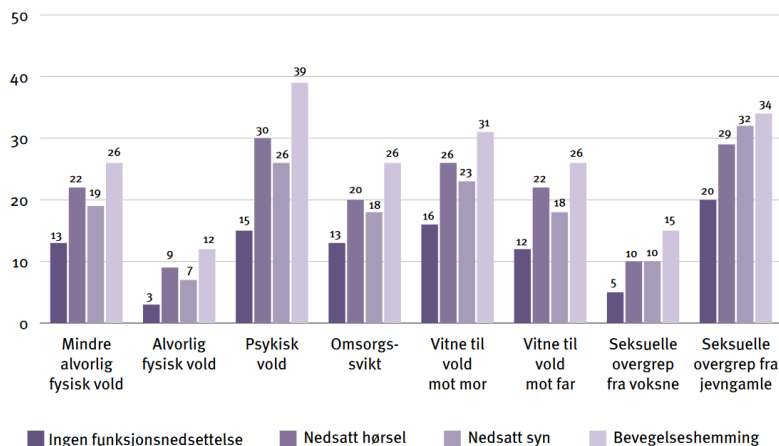
Personer med funksjonsnedsettelse

- Store variasjoner i tallene
- Internasjonale studier:
Gjennomgående er barn og voksne med funksjonsnedsettelse mer utsatt enn andre grupper
(Gundersen & Vislie, 2019)

13

Barn med funksjonsnedsettelse

(NKVTS, 2019)

14

Personer med psykisk utviklingshemming

- Enda vanskeligere å kartlegge
 - I enda større grad avhengig av hjelpere (også for å svare på undersøkelser)
 - Mange kan ikke svare
 - Enda større andel bor i ulike typer institusjoner

(Grøvdal 2013)

- Sannsynligvis store mørketall med tanke på økonomisk utnyttelse
- Sannsynligvis store mørketall med tanke på medisinerbruk og tvang

(Gitlesen, 2015)

15

Referanser

Barne- og likestillingsdepartementet (2016). *Opptrappingsplan mot vold og overgrep (Meld. St.12 2016–2017)*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-12-s-20162017/id2517407/>

Dovran, A., Winje, D., Øverland, S., Arefjord, K., Hansen, A., & Waage, L. (2016). *Childhood maltreatment and adult mental health. Nordic journal of psychiatry, 70(2)*, 140-145.

Floen, S. K., & Elklit, A. (2007). Psychiatric diagnoses, trauma, and suicidality. *Annals of General Psychiatry, 6(1)*.

Grøvdal, Y. (2013). *Mellom frihet og beskyttelse? Vold og seksuelle overgrep mot mennesker med psykisk utviklingshemming – en kunnskapsoversikt* (rapport 2/2013). Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Gitlesen, J.P. (2015). *Overgrep overfor mennesker med utviklingshemning*. Lastet 28. oktober 2019.

16

Referanser

Gundersen, T. & Vislie, C. (2019). Voldsutsatte med funksjonsnedsettelse – individuelle og strukturelle barrierer mot å søke hjelp. I K. Skjørten, E. Bakketeig, M. Bjørnholt & S. Mossige (Red.), *Vold i nære relasjoner: Forståelse, konsekvenser og tiltak* (s. 159-177). Oslo: Universitetsforlaget.

Mossige, S. & Stefansen, K. (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge: Omfang og utviklingstrekk 2007–2015* (rapport 5/2016). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Mørkved, N., Winje, D., Dovran, A., Arefjord, K., Johnsen, E., Kroken, R. A., ... & Løberg, E. M. (2018). *Childhood trauma in schizophrenia spectrum disorders as compared to substance abuse disorders. Psychiatry research, 261, 481-487.*

Reigstad, B., Jørgensen, K., Wichstrøm, L. (2006). *Diagnosed and self-reported childhood abuse in national and regional samples of child and adolescent psychiatric patients: Prevalences and correlates. Nordic Journal of Psychiatry, 60, 58-66.*

Thoresen, S., & Hjemdal, O. K. (2014). *Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv* (rapport 1/2014). Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.